

Náklady řízení

Odměna za zastupování advokátem a jeho hotové výdaje jsou samy o sobě vždy náklady potřebnými k účelnému uplatňování nebo bránění práva, nejde-li o zneužití práva účastníka dát se v řízení zastupovat advokátem na úkor jiného účastníka. O takové zneužití procesního práva, které občanský soudní řád zakazuje, by šlo tehdy, jestliže by účastník udělil advokátu plnou moc k zastupování nikoliv z toho důvodu, aby mu v řízení před soudem poskytoval právní pomoc, nýbrž proto, aby v souvislosti s tímto zastoupením vznikly náklady, které mu bude s ohledem na jím předpokládaný výsledek řízení povinen nahradit jiný účastník. V tomto případě by sice účastník jednal v mezích svého práva nechat se v řízení zastoupit advokátem, ale prostřednictvím svého chování jinak právem dovoleného by sledoval poškození jiného účastníka; šlo by proto o výkon práva, kdy jednání a jeho výsledek se snad zcela shodují s výsledkem, který mělo právo na zřeteli, ale kdy jednání bylo učiněno nikoliv za účelem dosažení výsledků, k jejichž docílení byla jednajícím účastníku propůjčena ochrana, nýbrž aby bylo dosaženo výsledků jiných, které jsou jinak považovány za nevíтанý vedlejší následek tohoto jednání. Takový výkon práva, i když je se zákonem formálně v souladu, je ve skutečnosti výkonem práva jen zdánlivým, neboť účelem zde není vykonat právo, ale poškodit jiného, zatímco dosažení vlastního smyslu a účelu sledovaného právní normou zůstává pro jednajícího účastníka vedlejší a je z jeho hlediska bez významu.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 21 Cdo 756/2014, ze dne 10.2.2015)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobkyně I. S., zastoupené Mgr. P.Ř., advokátem se sídlem v P., proti žalovanému U. SERVICES, s. r. o. se sídlem v L., zastoupenému Mgr. K.V., advokátem se sídlem v P., o 292.600,- Kč s úroky z prodlení, vedené u Okresního soudu v Mostě pod sp. zn. 45 C 187/2011, o dovolání žalovaného proti usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 6. srpna 2013 č. j. 9 Co 560/2013-45, tak, že usnesení krajského soudu se ve výroku o náhradě nákladů řízení mění takto: Usnesení Okresního soudu v Mostě ze dne 14. ledna 2013 č. j. 45 C 187/2011-31 se ve výroku o náhradě nákladů řízení mění tak, že žalobkyně je povinna zaplatit žalovanému na náhradě nákladů řízení 25.925,- Kč do tří dnů od právní moci tohoto usnesení k rukám Mgr. K.V., advokáta se sídlem v P.

Z odůvodnění:

Žalobkyně se domáhala, aby jí žalovaný zaplatil na náhradě mzdy za období od 13. 11. 2007 do 31. 1. 2008 částku 292.600,- Kč se zákonnými úroky z prodlení z částek a za dobu, jež rozvedla. Žalobu zdůvodnila zejména tím, že u žalovaného pracovala na základě pracovní smlouvy ze dne 26. 5. 2003 od 1. 4. 2007 jako vedoucí personálního odboru, že dne 31. 10. 2007 byla „přesvědčena k podpisu“ dohody o rozvázání pracovního poměru, od které dopisem ze dne 13. 11. 2007 odstoupila a „požadovala další zaměstnávání“. Protože žalovaný další zaměstnávání žalobkyně odmítl, podala žalobu o neplatnost rozvázání pracovního poměru dohodou, které Okresní soud v Mostě (ve věci vedené u něj pod sp. zn. 33 C 456/2007) vyhověl. Odvolací soud však rozsudek soudu prvního stupně změnil tak, že žalobu zamítl, a v současné době probíhá dovolací řízení. Z tohoto důvodu a s ohledem na „možnost promlčení nároků na náhradu mzdy“ žalobkyně podává tuto žalobu. Současně navrhl přerušování řízení „do skončení dovolacího případně navazujících řízení“.

Okresní soud v Mostě usnesením ze dne 14. 1. 2013 č. j. 45 C 187/2011-31 zamítl návrhy žalobkyně

na přerušení řízení ze dne 16. 12. 2010 a ze dne 6. 9. 2011, nepřipustil změny žaloby „navržené“ podáním žalobkyně ze dne 6. 6. 2011, kterým se domáhala zaplacení dalších 32.519,612 Kč a „mzdových nároků za měsíce červen až srpen 2008“, a podáním žalobkyně ze dne 6. 9. 2011, kterým se domáhala „mzdových nároků za měsíce září až prosinec 2008“, zastavil řízení z důvodu zpětvzetí žaloby (provedeného podáním žalobkyně ze dne 22. 2. 2012 poté, co Nejvyšší soud rozsudkem ze dne 14. 7. 2011 č. j. 21 Cdo 1779/2010-182 zamítl dovolání žalobkyně podané proti rozsudku odvolacího soudu vydanému ve sporu o neplatnost dohody o rozvázání pracovního poměru a co Ústavní soud odmítl její ústavní stížnost proti rozsudkům odvolacího a dovolacího soudu) a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. Rozhodnutí o náhradě nákladů řízení odůvodnil tím, že „přijetí závěru, že v případě úspěchu žalobkyně v řízení o žalobě o neplatnosti skončení pracovního poměru bude její nárok na náhradu ušlého výdělků dán (§ 71 zákoníku práce), a v opačném případě nikoli, a že žaloba na náhradu ušlé mzdy byla podána pouze z opatrnosti, aby se (pro případ úspěchu žalobkyně v řízení o neplatnost skončení pracovního poměru) nároky nepromlčely“, bylo natolik „triviální“, že nevyžadovalo žádných „specializovaných právních znalostí či dovedností“; k tomuto závěru proto mohl žalovaný, který je „vybaven právním útvarem - odborem“, dospět sám a nebylo třeba, aby se v řízení nechal zastoupit advokátem. Uzavřel, že náklady žalovaného na zastoupení advokátem nepokládá za účelně vynaložené, neboť „právní zastoupení“ žalovaného, který svá práva mohl uplatňovat „stejně úspěšně sám“, nebylo v tomto sporu potřebné.

K odvolání žalovaného Krajský soud v Ústí nad Labem usnesením ze dne 6. 8. 2013 č. j. 9 Co 560/2013-45 potvrdil usnesení soudu prvního stupně ve výroku o náhradě nákladů řízení a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení. Shodně se soudem prvního stupně dospěl k závěru, že náklady na „právní zastoupení“ žalovaného, který má právo na náhradu nákladů řízení, neboť žalobkyně zpětvzetím žaloby zavinila zastavení řízení (§ 146 odst. 1 občanského soudního řádu), nebyly účelně vynaložené. Uvedl, že „u velkých firem lze presumovat existenci dostatečného materiálního a personálního vybavení a zabezpečení“ k tomu, aby byly schopny „kvalifikovaně hájit svá rozhodnutí, práva a zájmy“, aniž by musely využívat právní pomoci advokátů, a že proto v dané věci, „skutkově i právně nikoliv komplikované či specifické“, nejsou náklady na zastoupení advokátem nákladem účelně vynaloženým.

Proti tomuto usnesení odvolacího soudu podal žalovaný dovolání. Namítá, že odvolací soud nesprávně vyložil pojem „nákladů potřebných k účelnému uplatňování nebo bránění práva“ a při posuzování „potřebnosti“ a „účelnosti“ nákladů „intenzivně vykročil“ z „právních mantinelů“, které pro toto posuzování stanovil Ústavní soud. Uvádí, že podle judikatury jsou náklady účastníka řízení na zastoupení advokátem „v zásadě vždy“ účelně vynaloženými náklady, jelikož se jedná „o realizaci práva na právní pomoc“; výjimkou jsou pouze řízení, v nichž vystupuje jako účastník „státní (popř. jiný veřejnoprávní) orgán nebo úřad“. Zdůrazňuje, že žalovaný je „ryze soukromoprávní subjekt“ a že je zcela bez významu, že „disponuje rovněž zaměstnanci zařazenými do útvaru nazvaného právní odbor“. Žalovaný pokládá za významné, že spor neinicioval, že se nejednalo o spor bagatelní ani „právně triviální“ a že jeho cílem v řízení nebylo „získat pro sebe náklady řízení“, nýbrž se „účinně ubránit údajným nárokům žalobkyně“. Dovolatel uvedl, že náklady na advokáta vynaložené subjektem, který nevede pravidelně soudní spory, sice zřejmě nejsou nezbytné (jelikož „vždy je určitá šance, že účastník vyhraje i bez právní pomoci“), ale jsou zjevně účelné a potřebné, protože „pomoc advokáta šanci na úspěch podstatně zvyšuje, a zároveň pouze svěřením sporu odborníkovi splňuje nároky jednání s péčí řádného hospodáře“. Žalovaný navrhl, aby dovolací soud ve věci „sám“ rozhodl tak, že žalovanému „přizná nárok na náhradu nákladů řízení před soudem prvního a druhého stupně“.

Žalobkyně navrhla, aby dovolací soud rozhodl o tom, že „dovolání není přípustné“, neboť soudy obou stupňů rozhodly v souladu s judikaturou Nejvyššího soudu i Ústavního soudu.

Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací (§ 10a občanského soudního řádu) věc projednal podle zákona č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném do 31. 12. 2013 (dále jen „o. s. ř.“), neboť řízení ve věci bylo zahájeno přede dnem 1. 1. 2014 (srov. Čl. II bod 2. zákona č. [293/2013](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony). Po zjištění, že dovolání proti pravomocnému usnesení odvolacího soudu bylo podáno oprávněnou osobou (účastníkem řízení) ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst. 1 o. s. ř. a že jde o rozhodnutí, proti kterému je dovolání přípustné podle ustanovení § 237 o. s. ř., neboť napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky procesního práva, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla ve všech souvislostech vyřešena (za jakých podmínek jsou odměna advokáta za zastupování účastníka řízení a hotové výdaje advokáta při tomto zastupování náklady potřebnými k účelnému uplatňování nebo bránění práva účastníka), přezkoumal usnesení ve smyslu ustanovení § 242 o. s. ř. bez nařízení jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.) a dospěl k závěru, že dovolání žalovaného je opodstatněné.

Účastník se může dát v řízení zastupovat zástupcem, kterého si zvolí a kterým může být především advokát, jemuž lze udělit pouze plnou moc pro celé řízení (srov. § 24 odst. 1 větu první a § 25 odst. 1 o. s. ř.). Účelem zastupování advokátem je, aby zastupovanému účastníku byla poskytnuta právní pomoc, na kterou má v řízení před soudy každý právo, a to již od počátku řízení (srov. čl. 37 odst. 2 Listiny základních práv a svobod). Odměna za zastupování advokátem a jeho hotové výdaje patří k nákladům řízení, které je povinen platit zastoupený účastník (srov. § 137 a § 140 odst. 1 větu první o. s. ř.), jemuž může být za podmínek uvedených v ustanoveních § 142 - § 150 o. s. ř. přiznána jejich náhrada proti jinému účastníku (popřípadě proti jiné osobě zúčastněné na řízení - srov. § 147 odst. 2 o. s. ř.), jestliže šlo o náklady potřebné k účelnému uplatňování nebo bránění práva. Odměna za zastupování advokátem a jeho hotové výdaje jsou samy o sobě vždy náklady potřebnými k účelnému uplatňování nebo bránění práva, nejde-li o zneužití práva účastníka dát se v řízení zastupovat advokátem na úkor jiného účastníka. O takové zneužití procesního práva, které občanský soudní řád zakazuje (srov. § 2 o. s. ř.), by šlo tehdy, jestliže by účastník udělil advokátu plnou moc k zastupování nikoliv z toho důvodu, aby mu v řízení před soudem poskytoval právní pomoc, nýbrž proto, aby v souvislosti s tímto zastoupením vznikly náklady, které mu bude s ohledem na jím předpokládaný výsledek řízení povinen nahradit jiný účastník. V tomto případě by sice účastník jednal v mezích svého práva nechat se v řízení zastoupit advokátem, ale prostřednictvím svého chování jinak právem dovoleného by sledoval poškození jiného účastníka; šlo by proto o výkon práva, kdy jednání a jeho výsledek se snad zcela shodují s výsledkem, který mělo právo na zřeteli, ale kdy jednání bylo učiněno nikoliv za účelem dosažení výsledků, k jejichž docílení byla jednajícimu účastníku propůjčena ochrana, nýbrž aby bylo dosaženo výsledků jiných, které jsou jinak považovány za nevíтанý vedlejší následek tohoto jednání. Takový výkon práva, i když je se zákonem formálně v souladu, je ve skutečnosti výkonem práva jen zdánlivým, neboť účelem zde není vykonat právo, ale poškodit jiného, zatímco dosažení vlastního smyslu a účelu sledovaného právní normou zůstává pro jednajícího účastníka vedlejší a je z jeho hlediska bez významu.

V posuzovaném případě nelze z obsahu spisu dovodit, že by žalovaný udělil plnou moc advokátu ke svému zastupování v tomto řízení nikoliv z toho důvodu, aby mu zvolený advokát v řízení, v němž se bránil žalobě o náhradu mzdy ve výši 292.600,- Kč s úroky, poskytoval právní pomoc, nýbrž proto, aby v souvislosti s tímto zastoupením vznikly náklady, jejichž náhradu bude žalovanému s ohledem na jím předpokládaný výsledek řízení povinna zaplatit žalobkyně, a že by proto zneužil právo účastníka dát se v řízení zastupovat advokátem na úkor žalobkyně. Na takový závěr nelze usuzovat jen ze skutečnosti, že žalovaný je „velkou firmou“, která je „vybavena právním útvarům“, neboť právo na zastoupení advokátem má každý účastník řízení, a tedy i právnická osoba, bez ohledu na svou „velikost“ a na to, zda zaměstnává i osoby s právnickým vzděláním. Má-li právo na náhradu nákladů řízení spojených se svým zastupováním advokátem též účastník, který je sám advokátem (srov. například usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 18. 10. 2001 sp. zn. 10 Co

610/2001, uveřejněné v časopisu Soudní rozhledy č. 2/2002, s. 43, nebo nález Ústavního soudu ze dne 24. 3. 2014 sp. zn. I. ÚS 3819/13) nebo veřejnou obchodní společností advokátů (srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 9. 12. 2014 sp. zn. III. ÚS 2939/14), tím spíše nelze toto právo upřít právnické osobě, jejímž předmětem podnikání (činnosti) není poskytování právních služeb. Okolností odůvodňující závěr o zneužití práva žalovaného na zastupování advokátem na úkor žalobkyně nemůže být sama o sobě ani nižší míra skutkové a právní složitosti věci (daná zejména tím, že žaloba byla vzata zpět ještě před nařízením jednání soudu), neboť ta se zohlední při rozhodování o výši odměny advokáta.

Protože žalobkyně v projednávané věci zpětvzetím žaloby doručeným soudu prvního stupně dne 22. 2. 2012 zavinila, že řízení muselo být zastaveno, a protože nebylo zjištěno, že by žalovaný na její úkor zneužil právo účastníka dát se v řízení zastupovat advokátem, je povinna nahradit žalovanému účelně vynaložené náklady, které jsou s tímto zastupováním spojeny (srov. § 146 odst. 2 větu první o. s. ř.).

zdroj: www.nsoud.cz

Právní věta - redakce.

Další články:

- [Započtení](#)
- [Reorganizace](#)
- [Soudní poplatky \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Spotřebitel \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správa společné věci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správní řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vylučovací žaloba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Promlčení, insolvence](#)
- [Nepřiměřená délka řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výše výživného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výživné \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)